

Zeg mij voor wie jij in Brussel en Wallonië stemde ...

| Serge Govaert

Tussen beide zijden van de taalgrens was het verschil in de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen opvallend. Staat tegenover de verrechtsing van Vlaanderen, een verlinking in Brussel en Wallonië?

De jongste gemeenteraadsverkiezingen zijn al een tijdje achter de rug. In de meeste gemeenten zijn de gesprekken voor de vorming van de nieuwe coalities rond. Ze hebben wel hier en daar wat problemen opgeleverd. Ze hebben ook voor verrassingen gezorgd.

Dat is vooral het geval in Brussel en in Wallonië, waar met name Ecolo als grootste spelbreker naar voren is gekomen. In een aantal Brusselse gemeenten waar de Groenen reeds in het schepencollege zaten, zijn ze sterker geworden en hebben ze zelfs een wisseling kunnen forceren, zoals in Brussel-stad; in andere gemeenten nemen ze voor het eerst deel aan de macht, ten nadele van de liberalen, zoals in Elsene, Vorst of Molenbeek.

Zijn dit de voorbodes van een soort “progressief front” waarmee de socialisten, de Groenen en wat er van de PSC overblijft (in Brussel zijn dit meestal christen-democraten van eerder centrum-linkse signatuur) samen het overwicht van de PRL-FDF-federatie proberen te bestrijden?

Niets is minder zeker. In Schaarbeek en in Ukkel bijvoorbeeld stappen de liberalen met de Groenen en de socialisten in het schepencollege, en leveren zij zelfs de burgemeester. In Ganshoren doen de socialisten het zonder de Groenen en zonder de christen-democraten, maar met de Franstalige én de Vlaamse liberalen (alook het FDF). In de rijkere Woluwe blijven de socialisten, zoals altijd, aan de kant staan terwijl de libe-

ralen en het FDF de lakens uitdelen. Plaatselijke toestanden spelen dus nog altijd een grote rol.

In Wallonië is Ecolo eveneens als grote winnaar uit de stembus gekomen. De PSC heeft zoals voorzien terrein moeten prijsgeven, de federatie PRL-FDF-MCC is hier en daar wat vooruitgegaan maar heeft op andere plaatsen een paar zetels moeten inleveren. Verrassend genoeg zijn de socialisten – ondanks de dalende trend die hun resultaten van juni 1999 nog kenmerkten – erin geslaagd, het tij te doen keren.

PS : een onverwacht succes

Dat Ecolo de vruchten zou plukken van haar toetreding tot de paarsgroene meerderheid was voorspelbaar. De rol die de socialisten moeten spelen in deze meerderheid, als een soort scharnier tussen liberalen en Groenen, hield wel een gevaar in: ook al bleven zij in Wallonië de sterkste partij, vraag was of zij nieuwe kiezers zouden kunnen aantrekken. Inhoudelijk is de PS immers weinig vernieuwd, al poogt zij niet zoals Tony Blair een “derde weg” in te slaan. Wel waren dit de eerste verkiezingen met Elio di Rupo als partijvoorzitter.

De man bleek in Bergen in staat de score van zijn partij naar ongekende hoogte te brengen, van 37,4% naar 61,4%. De PSC werd er bijna van de kaart geveegd en zelfs Ecolo moest bakzeil halen (min 2%, maar met behoud van haar 4 zetels). Het persoonlijk resultaat van di Rupo was navenant. Andere figuren binnen de PS brachten het er

eveneens goed af, zoals Patrick Moriau – ooit lid van de commissie Verwilghen – die de absolute meerderheid waarover de socialisten beschikken in Chapelle-lez-Herlaimont van 64,4% naar 69,9% bracht. Ook een omstreden figuur als oud-minister Guy Mathot kon zich gemakkelijk handhaven als burgemeester in Seraing: ook hier ging de PS vooruit (van 53,8 naar 59%).

Heeft dit te maken met de populariteit van bepaalde burgemeesters? Niet noodzakelijk: in Boussu moest b.v. oud-minister Robert Urbain een lichte nederlaag incasseren, al behoudt hij zijn absolute meerderheid (van 64,6 naar 54,8%). Ook in Courcelles en Charleroi boerden de socialisten wat achteruit, vooral ten voordele van Ecolo (in Courcelles verloren ze zelfs hun meerderheid; het dient wel gezegd dat oud-minister en “rebel” Ernest Glinne, ooit burgemeester van de stad, deze keer kandidaat was op de lijst van Ecolo). Omgekeerd valt het op dat in Luik, waar de socialisten jarenlang hopeloos verdeeld waren en de burgemeesters elkaar in vrij snel tempo afwisselden, de PS versterkt uit de verkiezingen kwam. Met andere woorden: de PS houdt stand, en dit heeft niet uitsluitend te maken met cliëntelisme of paternalisme, of door het charisma van gewiekste volksmenners.

De teloorgang van uiterst-rechts

Uiterst-rechts is in Wallonië en, in mindere mate, in Brussel van de kaart geveegd. Dit kan uiteraard worden verklaard vanuit de verscheurdheid tussen verschillende splinterpartijen, en ook voor een deel wegens het ontbreken van een nationalistische voedingsbodem (die tot het succes van het Vlaams Blok, hoe men het ook draait of keert, mede bijdraagt). Maar zou het kunnen dat de socialisten hier een deel van hun traditionele kiezers, vooral in de oude industriële bekkens, terug naar de vertrouwde stal hebben verleid? Alleszins kon de PS in La Louvière, ondanks de crisis van de staalindustrie en het slabakken van de Boëlfabrieken die intussen een nieuwe eigenaar hebben gevonden, het Front National – dat in 1994 nog 14,4% van de stemmen binnenrijfde – tot

een schamele 3,3% herleiden. Waar zijn die kiezers naartoe gegaan? Zeker niet bij de liberalen (van 15,2 naar 12,3% ondanks hun alliantie met de MCC) noch bij de PSC (van 14,3 naar 13%). Voor een deel zijn proteststemmen naar de Groenen gegaan, voor een deel terug naar de goeie oude arbeiderspartij.

Barsten bij paarsgroen

Of de socialisten hier de vruchten plukken van een echte vernieuwing is echter hoogst twijfelachtig. Veeleer staat nu vast dat zij niet langer alleen staan ter linkerzijde; zuiver mathematisch, en paradoxaal genoeg, varen ze daar momenteel goed bij. Als er een les kan worden getrokken uit deze verkiezingen is het inderdaad zeker dat de paarsgroene coalitie in Franstalig België barsten vertoont, vooral – maar niet uitsluitend – tussen links en rechts. Bijna nergens vormen liberalen, groenen en socialisten samen de gemeentelijke coalities. Schaarbeek is hier de uitzondering die de regel bevestigt; maar in Luik blijft de PS met de PSC aanpappen, in Ber-

gen doet di Rupo het zonder de Groenen, in Waals-Brabant zijn de coalities – ondanks de uitdrukkelijke wens van PR-FDF-voorzitter Louis Michel – van zeer verschillend allooi.

De verschillen met het Noorden van het land zijn er, maar de evoluties lopen dan ook gelijk. De crisis die de verzuilde partijen doorstaan, de verjonging van het kiezerskorps, de wijzigingen op de politieke agenda (de zgn. “communautaire” dossiers staan niet langer op de voorgrond), dit alles heeft het politieke landschap grondig door elkaar geschud. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië of Brussel. De politieke machtsverhoudingen liggen echter nu eenmaal anders in de drie gewesten.

In Wallonië heeft Ecolo de vruchten geplukt van haar succes van 1999, van haar deelname aan de macht (met een vice-premier die blijkbaar “haar man” kan staan) en van een gestage groei in de steden. Dit opent een bres in een anders nogal gesloten politiek spel: de socialisten hebben nu een mogelijke bondgenoot ter linkerzijde, zonder

---

Uiterst-rechts is in Wallonië en, in mindere mate, in Brussel van de kaart geveegd. Dit kan uiteraard worden verklaard vanuit de verscheurdheid tussen verschillende splinterpartijen, en ook voor een deel wegens het ontbreken van een nationalistische voedingsbodem

zelf (al te veel) terrein te moeten prijsgeven. De teloorgang van de PSC draagt hiertoe bij. In Brussel is het FDF praktisch opgeslorpt door een almachtige PRL; in 1999 is Ecolo de PS zelfs voorbijgestoken, maar de socialisten hebben zich in oktober jongstleden herpakt. Bij gebrek aan roots in het collectief bewustzijn komt uiterst rechts niet van de grond. Het Vlaams Blok heeft enige vooruitgang geboekt, maar niet ten koste van de andere Vlaamse partijen: veelmeer heeft het Blok de ontredde erfgenamen van het Front national onder zijn vleugels genomen.

In Vlaanderen zijn de moeilijke tijden die de CVP doormaakt vermoedelijk slechts de voorbode van een diepe crisis. Ook de Volksunie vertoont tekenen van vermoeidheid. Agalev, ten andere, vindt moeilijk haar draai tussen de andere partijen in. In tegenstelling tot Ecolo zit zij wel aan de macht op federaal en op Vlaams niveau, maar uitsluitend omdat zij mathematisch onmisbaar was. In de steden (behalve dan waar zij reeds stevig is ingeplant) wordt de partij als coalitiepartner veeleer vermeden, als het kan. Bovendien zijn de resultaten van de Vlaamse Groenen niet om over naar huis te schrijven. Berekeningen tonen aan dat zij maar 6% van de stemmen hebben kunnen aantrekken in oktober, amper 0,2% meer dan in 1994. De opening van het politieke spel gaat hier ten voordele van het Vlaams Blok (dat de Blokkers hun score van 1999 zouden overtreffen was in die zin voorspelbaar) en van de VLD. De socialisten kunnen hierdoor, voorlopig althans, geen gebruik maken van deze gewijzigde omstandigheden.

Maar ook hier zijn de barsten binnen paarsgroen goed zichtbaar. De moeilijke coalitievorming in Antwerpen, de tegenstellingen tussen VLD en SP (en Agalev) in het dossier van de politieke vluchtelingen: evenveel tekenen van wantrouwen tussen de regeringspartners, die bovendien de hete adem van het Blok in hun nek voelen.

... en binnen de partijen

Ook binnen de partijen rommelt het. En niet uitsluitend bij de Vlamingen, waar de Volksunie de alliantie met ID21 moeilijk verteert, de CVP tus-

sen conservatieven en vernieuwers laveert, de SP aan naamsverandering toe is en de VLD haar kiezers voortdurend moet overtuigen van haar standvastigheid in een centrumlinkse coalitie. In Wallonië en in Brussel zijn de verhoudingen tussen de partners binnen de PRL-FDF-MCC-federatie bijvoorbeeld verre van goed. De PRL heeft niet zo schitterend gepresteerd in Brussel, maar het FDF (die in bijna alle gemeenten samen met de liberalen opkwam) heeft een echte nederlaag geleden behalve b.v. in Oudergem waar gewestminister Didier Gosuin, niet bepaald een radicaal-francofone kempiaan, zijn posities versterkte zonder de hulp van de PRL.

De christen-democraten van de PSC zijn eveneens achteruitgegaan. Sommigen in de partij denken nu ook aan een nieuwe naam, zonder de "p"

van "partij": een teken des tijds.

Achter de brede en nooit aflattende glimlach van partijvoorzitter di Rupo gaat bij de socialisten een malaise schuil. Weliswaar blijven de Waalse arbeidersbolwerken in handen van de PS, maar dit is niet zonder slag of stoot gegaan. In Flémalle bijvoorbeeld heeft Marcel Cools, zoon van, een dissidente PS-lijst aangevoerd waardoor de officiële partijlijst haar absolute meerderheid is kwijtgespeeld. In Binche probeerde di Rupo een eigen kandidaat naar voren te schui-

ven, zeer tegen de wil van de plaatselijke afdeling die dan ook prompt een eigen lijst indiende: de Waalse gewestminister Marie Arena, die door de partijvoorzitter was opgedrongen, leed er een zware nederlaag. Ook in Elsene brak de crisis binnen de PS, die al lang broedde, los bij de vorming van de lijsten: twee socialistische gemeenteraadsleden scheurden zich af en werden met open armen als onafhankelijke kandidaten bij de Groenen verwelkomd. Ze zijn op 8 oktober allebei verkozen en zullen als schepenen zetelen ... in een college waar de PS eveneens vertegenwoordigd is, onder een socialistische burgemeester. In Ukkel werd het een echte vaudeville, met twee liberale verkozenen die de burgemeestersjerp voor zich opeisen – de ene met de steun van een meerderheid van de liberale fractie in de gemeenteraad, de andere door een alliantie aan te gaan met de PS, de Groenen en het FDF.

Dat wij aan de

vooravond staan van

wijzigingen in het

politieke landschap aan

beide zijden van de

taalgrens lijkt zo goed als

zeker

Dat wij aan de vooravond staan van wijzigingen in het politieke landschap aan beide zijden van de taalgrens lijkt zo goed als zeker, vooral omdat de eerstvolgende verkiezingen pas in 2003 plaatsvinden. Dat de verkiezing van de deelparlementen voor de eerste keer na de federale verkiezingen (nl. in 2004) worden gehouden zal daar ongetwijfeld toe bijdragen.

a a n k o n d i g i n g

IMAVO organiseert in samenwerking met de Stichting Lodewijk De Raet,
zowel in Kortrijk als in Gent, de cursus:

De indiaan in ons bewustzijn

een milieufilosofisch spoorzoeken

Het is populair om als oorzaak van de ontoestanden op milieuvlak het handelen van de mens voor te stellen, meer bepaald de economie, het produceren. "Met de productie verkracht de mens de natuur. De mens heeft geen respect meer voor de natuur : de natuur wordt vernietigd door het menselijk economische handelen. De oorspronkelijke harmonie van de mens met de natuur wordt verbroken." Dit zijn nogal verspreide populaire opvattingen.

In de lijn van deze populaire opvattingen – die de harmonie tussen mens en natuur als het nastrevenswaardige ideaal zien – is er ook een heropleving van het zogenaamde Indiaans natuurbesef. De Indianen worden voorgesteld als de verpersoonlijking van de ideale, menselijke omgang met de natuur.

Gelden volgende stellingen?

I. Het indiaans natuurbesef : moeder aarde

"De natuur verzorgt de mens als een bekommerde moeder"?

II. De edele wilde en het onderscheid tussen mens en dier

"Door zijn natuurverbondenheid is de wilde een moreel hoogstaand wezen, dat zich niet superieur acht aan de andere levende wezens"?

III. Bevrijding door utopie?

"De Indiaanse samenlevingen zijn voorbeelden van een goede maatschappijvorm. Die utopie moet nagestreefd worden."?

Begeleiding: Guy Quintelier (IMAVO)

A. West-Vlaamse Volkshogeschool

Plaats: Belfaststraat 18 te 8500 Kortrijk

Data: 5, 12 en 19 maart 2001 vanaf 19u30

Inschrijvingen: Men moet zich eerst telefonisch inschrijven op het nr 056/22.23.11

B. Oost-Vlaamse Volkshogeschool

Plaats: Koningin Maria Hendrikaplein 64 A te 9000 Gent

Data: maandag 14, 21 en 28 maart 2001 van 19u30 tot 22u30

Inschrijvingen: Men moet zich eerst telefonisch inschrijven op het nr 09/224.22.65